

בסי"ד ארבע שק"פ בליל כ"א תשס"ז

מראה מקומות לדבריהם שבהם יש להחמיר בהבטחה

May He Violate Mitzvah
 In Order To Fulfill a Mitzvah? באופן דמיוני איסור מוקדב לציון מצוה

- (1) שולחן ערוך אורח חיים סימן רסו סעיף יב וביאור הלכה שם דה איסור
- (2) שולחן ערוך אורח חיים סימן תקפז סעיף כ"א-כ"ב ביאור הלכה, ושנה ברורה אם סק"ב
- (3) למאן פסח דלמא מן המאיתם... א"ע... דבר אחר לכת"ו...
- (4) בית יוסף שו"ע ורמ"א יורה דעה סימן רסו סעיף ב' ולכ"ס סק"א ונקדי"ת הכסף
וביאור הלכה אם סק"ב
- (5) תוספתא מסכת סוכה פירק"ב הלכה יב ובמאן יחשמו סוף פירק"ב אם כ"ה
המנהג בירושלם
- (6) שו"ע אורח חיים סימן תקפ"ב ורמ"א ולכ"ס סק"ב ושנה ברורה סק"ב אם
- (7) שו"ע אורח חיים סימן תקפ"ב סעיף א' ושנה ברורה אם
 " סימן תקפ"ב אם א ושנה ברורה אם סק"ב
- (8) שו"ע אורח חיים סימן ש"ה סעיף כ"ב
 " " סימן ע"י ושנה ברורה סק"ו
רמ"א " סימן ש"ה אם א ושנה ברורה סק"ב

במה שבת תעלה הגבלה - מענין ד'חיי איסור מוקצה' לצורך מצוה?

May He Violate "Muktzah" In order To Fulfill A Mitzvah?

(1) שבתן ארץ איה סימן רסו

יג * מצא ארנקי בשבת * (לה) אסור (יא) ליטלו אע"פ שירא * פן יקדמנו אחר:

וב'אור ה'אב ע
 * אסור ליטלו.
 עיין במ"ב דאפילו אם יעמוד תחתיו אסור משום מוקצה ואם הוא מקום שבו ישראל דרין צו ומגביהו כדי להחזירו חמ"כ לבעלי היתרא דפחות מ"א כדאי לא שייך בה לכ"ע דאין כהויל כיון שהויל רק להחזירו לבעלי אף לענין אסור מוקצה יש לעיין ועיין בסיומו תקפ"ו סכ"ב ובמאמר הגר"א ע"ס:

(2) שבתן ארץ איה סימן תקסו

כא "שופר של ר"ה (פב) אין מחללין עליו י"ט אפי' בדבר שיש בו (פג) משום (טו) שבות (פר) כיצד היה השופר בראש האילן או מעבר הנהר ואין לו שופר אלא הוא אינו עולה באילן (פה) ואינו שט על פני המים כדי להביאו (פו) "וע"י אינו יהודי מותר דהוי שבות דשבות (פי) אסור אמירה לאינו יהודי צאיסור דאורי"י הוא משום שבת שחמ"ל לשבת מזה אמירה לא"י וצאיסור דרננן הוא שבת דשבת) ובמקום מצוה לא גזרו (וע"ל סי' ע"ו): כב "אם אינו יהודי הביא שופר (פז) מחוץ לתחום (טז) תוקעין בו וה"ה (פח) אם עשה (יז) אינו יהודי שופר ב"ט מותר לתקוע

משנה ברורה

(פח) אם עשה נכרי וכו'. אפילו (קכו) כשגיל ישראל ומיירי שעתה הנכרי (קכז) מקרן שלו דלא הוי מוקצה דלא אסתא דעתיה מניה אצל מקרן של ישראל אסור לעטלו ואף לתקוע בו דהא הוי מוקצה דנוגד ואפילו עשאו ביום א' דר"ה אסור גם ביום שני כדין בילה שנוגדה גרמא דאסורה גם ביום שני (קכט) ומ"ע אם אין להם שופר אחר כלל יש לסמוך על דעת הפוסקים דממירין נוגד ביו"ט ולתקוע בו כדי שלא לנטל המ"ע (קל) ומותר לתקוע בו אף ביום שני וב"י שאומרו בידו מותר לתקוע בו כל התקיעות כפי המנהג אצל אס מקטע התקיעות הממיידין והגיה השופר מידו שוב אין לו לנטל אומרו כדי לתקוע בו תקיעות של מנהג [מטה אפרים].

ביאור הגר"א

וה"ה אם. רמקזה מותר במלוא פסחים מ"ה א' יכול לא יביא כו' וכן אין פסול משום מלוא כעצירה כמו שופר גזול

שער הציון

(קכו) דאין לחוס שמה ע"י שמיך
 יאמר לעמו"ס לעשות לזכא למחש' שיחטא ויעשה מלוא בעמדה [הגר"ו]: (קכז) מ"א וס"א ועיין בהנה' שלום שדעתו דלכל נוגדי לא מקרי נוגד דמשמרה הוי פרו והשמשא נמי קרו חקב ע"ש:

(4) יחזקאל ברת מ"ה

טו וְשֵׁה אֶחָת מִן־הַצָּאן מִן־הַמְּאִתִּים מִמִּשְׁקָה יִשְׂרָאֵל לְמִנְחָה וְלַעֲוֹלָה וְלִשְׁלָמִים לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם נְאֻם ה' אֱלֹהִים

הלכות ראש השנה סימן תקפ"ו

(5) ציון כהן 18880

אבל אם עשה שופר ביום מקרן של ישראל אסור לתקוע בו יהודי בין חשמשות לא היה ראוי לתקוע בו ומיגו דאתקצאי לבה"ש אתקצאי לכולי יומא ועוד דהוה נולד ואסור לטלטלו כדי לתקוע בו ונהגרו' כתב יש לסמוך על המחירים נולד ביום' וכ"מ ממג"א ע"ס וז"ע דהא הוא מוקצה ג"כ בה"ש ומיגו דאתקצאי וכו' ודוק):

(3) פרק שלישי פסחים מה

מ"ה מן המאיתים ממותרי שתי מאות שנשתתירו כבוד מכאן "לערלה שבטילה במאיתים כימושקה ישראל * מן המותר לישראל מכאן אמרו אין מביאין נסכין מן הטבל וכול לא יביא מן המוקצה אמרת מה טבל מיוחד שאיסור גופו גרם לו אף כל שאיסור גופו גרם לו ייצא מוקצה שאין איסור גופו גרם לו אלא איסור דבר אחר גרם לו

(6) ספר אהר"ו

הלכות מידה

(7)

בית יוסף יורה דעה רסו הלכות מילה

כתב רבינו ירוחם (י"א) מ"ב יד ע"א) צ"ש הרמב"ן מותר לטלטל הכלי (ולהסירו) [ולהחזירו] יט' לאחר המילה דמאחר שטלטל הכלי צהמר מחזירו לאי זה מקום שירצה אע"פ שאין לו מינוק אחר למול (א):

מילה בשבת לוס משה"ל שחבף אחר המילה יסירו מידם כל אורכי המילה לחשובים מוקצה להלאה שאין לורך כסן עוד. וגם המולל לא יחזור ליטול האוימל מן החול ששטיל שם עם הערלה כסיומו כסול על הפריעה ולא ישמה הסנדיק ברכה מן הכוס דאין קידוש אלא כמקום סעודה.

(8)

דרכי משה

רסו (א) [בפסחרי"ד (הלי מילה טו): מחמיר דמיד אחר המילה יזרוק האוימל מידו משום מוקצה והוא הדין כל צרכי המילה וכן ביום טוב כן עכ"ל ולי נראה דברי רבינו ירוחם דמאחר שלא הוקצה לבין השמשות יוכל לטלטלו לאיזה מקום שירצה

(17) תבטת הלכות מידה ככל קמט שער רנה וישועה אדם

כ"ה האוימל שטלו בו הוא מוקצה מהטת הסרוו כ"ס שהרי מקפידין עליו תרבה ולכן אין לטלטלו כחנם אפי' קודם קידת ולאחר שטל חולקים הפוסקי' אם מותר לטלטלו ואמנם כל זמן שלא חסירו מידו מותר להוליכו למקום המשומר (מ"א סימן ע"א) ואם הוא גם כן פורע וצריך להניח מידו כ' א"ב (ע) שיקבל אחר מידו והוא יוליכנו למקום המשומר ובריעבד כשיש חשש שלא יגכב יש לסמוך על רמ"א ושו"ך בנקה"כ דמותר לטלטל ומשמע אף לאחר שהגידו מידו (ע):

ב מילה דוחה י"ט ושבת בזמנה

הגה ב [ג] (ה) (ג) ומותר לעטול האיזמל לאחר המילה (א) להצניעו כחצר המעורב אפי"כ דליתו צריך לו עוד בחצותו שבת דהא לא הוהה בין השמשות ומותר דהיה צריך לו בחצותו שבת כן נראה לי (היה ע"כ טעם לחוב בחצ"ו יחיד א' והטעם הוא דכרי המהכר ודלא כמהרי"ל):

רסו (א) להצניעו בחצר המעורב. כ"כ ב"י בשם רבינו ירוחם ובנוהרי"ל כחצ שניה משה"ל סג"ל שהיה אחר המילה יסירו מידם כל דברי המילה החשובים מוקפה להלאה וגם המושל לא יחזור לטול האיזמל מן החול שהטיל שם העצמה בהיותו בהול על הפדיעה ע"ל ורס"ל בחשובה כתב גם כן להחזיר כענין שכתב רמ"א כאן מטעם שכיון שהיה ראוי בין השמשות הותר לכל היום דאין מוקפה לחצי שבת ואינו גדלי להכריע בין הרים הגדולים (* אבל ל"ל מבורר לאיסור

על רס"ו

נקודות הכסף (ס' רס"ו ס"ז סק"א) הקשה על רמ"א ומהרי"ל ולא קשה מירי והרי רמ"א כד"מ ומתה"ל כתובה מכולה דברי מהרי"ל וחולקים עליו ומ"מ חשבו מרבני רמ"א דלא הוה חלף קרו להצניעו כחצר המעורב אבל לעטול כחצ לא:

המנהג א"ר ה"ט

וע"כ נראה דלא החזיר הרמב"ן חלף להצניעו אפי"כ בחצותו חדר שמל שם כדי שלא יהיה חבול חבל לא למקום אחר שם שהרי ראוי לתקוע בו כל היום ולפי מה שכתבתי יתחא שהרי גם העלי והשפוד שרי לעשות בהם לורך י"ט פעם שנית אש ירצה ואפי"ה חסור כל שאינו לורך י"ט ור"כ דבזמנה שאין לעטול השופר אש הוא שלא לורך תקיעה ור"כ האיזמל אחר המילה אש לא להצניעו בחצותו חדר שמל שם וחו לא ואפילו לפני המילה אין לעטולו בחצותו כל שאינו לורך המילה כע"כ:

(10)

כ"אור הג"א

טקעה כי אבל מהרי"ל כתב דמיר אחר המילה ודוק האומל מירי ור"כ כתב שנראה לו דברי ר"י ואשתמישתהו דברי תוספתא וירושלמי מורש בדברי מהרי"ל שבתוספתא ספ"ב דהיכה ר"א י"ט הראשון של חג שחל להיות בשבת כיון שיצא י"ח בו אסור לשלול וירושלמי ספ"ג שם הניחו בארץ אסור לשלול ולא שיר כן אין טקעה דכאמך טקעה קרא אלא שמתר משום צורך מצוה וכן הצינו כפ"ו ע"ש וגם מ"ש מהרי"ל שצריך לזרוק מירי הדין עמו ואפי"כ דנכי מלאכתו לאיסור כשמשלמו לצורך טקעו מתר להצניעו כמ"ש בא"ח ס' ש"ח ס"ג כאן אסור וראיה מ"מ ספ"ב רשבת שמשתי שאם בא בו טקע בו (ועמ"א ס' רס"ו ס"ק י"ט ונדנכי רבינו סס). דדוקא בבלי שמשלמכו לאיסור שאינו טקעה שמתר לשלול לצורך גופו וטקעו רק מחמת לצל אסור דהוי שלא לצורך דאפי" ר"ש ר"ל טקעה כלל מורה כוה כמ"ש תוס' ספ"ב דשבת שם דאינו מחמת טקעה וכמו כלי שמשלמכו לחיתר שלא לצורך כלל כוה מורה כיון שמשלמל לצורך משא"כ כוה שאסור לשלול אף לצורך טקעו

לורב הגזול פרק שרישי סוכה

(12) ר"ח א"ל

(11) תוספתא אמת סוכה פרק ה"א י"ט

רבי יוסי אומר י"ט הראשון של חג [א] כיון שיצא בו ידי חובתו אסור לשלול אור הגזול [ב] שחל להיות בשבת:

קרבן העדה

טעם למכירו. אבל לא יעשה על בח"ן שחז חסר לעטלו עוד בשבת משום מוקפה

(13) ח"א א"ר

תרנה דיני לולב ביו"ט ראשון. ובו ט' סעיפים:

ב יביום שבת (ב) אינו נוטל אפי" אס הוא יום ראשון: הגה ואסור לעטול (ג) הלולב בשבת (ד) דברו (ב) חלק (ר"ן ס"ס לולב הגזול והמגיד ס"ד"א וכל ט) אבל האחרון מותר לעטול (א) (ה) דלאו להריח ט.

שער הציצית

(ג) מאמר מרדכי ונגד יטע וחדד משה ור"ש [לעיל צימן ע"ק] ור"א דלא בע"י

הערטם (ב) וההדסים: (ד) דהוי כאבן. ואפילו (ג) לורך גופו ומקומו אסור ולא דמי לשופר"י דשריטו בס"ס תקפ"ח לעטלו לורך גופו ומקומו דשמי המס דהוי כלי ודאי לא היה דבר לשחוב ט וכדומה משא"כ הכא דען בעלמא הוא:

לעטול הלולב. כפי' תקפ"ח הוה רמ"א בשופר שאסור לעטול כ"א לורך גופו ומקומו ור"כ כאן נמי שרי לעטול הלולב לורך גופו ומקומו:

(14) א"ר א"ר א"ר יתבא

ה י"ט של ר"ה שהל להיות (ג) בשבת (יג) אין תוקעין בשופר: הגה (יד) ואסור לעטלו אש לא (טו) לורך (ד) גופו ומקומו (א"ו) והג"א ס"פ צמה מדליקין:

משנה ברורה

ה (יג) אין תוקעין בשופר. גזירה שמה (כד) יעלנו בידו לילך אלל בקי ללמוד ויעבירו ד"א גר"ה: (יד) ואסור לעטלו. דהוא כלי (כה) שמשלמכו לאיסור: (טו) לצורך גופו. שריפה לשחוב ט מים וכה"ג (כו) דדוקא בשבת מותר דכיון דאין תוקעין לא הוקפה למנוח משא"כ צו"ע אף שאין אסור לעטול בשופר אפילו כל היום ודלקמן צימן תק"ו ע"ו ס"ק ב' (ס) מ"מ להשתמש ס אסור שהרי הוקפה למנוח

(15) ח"א א"ר א"ר

כז מותר לחתוך ענף מן הדקל מבע"י ומותר להניף בו על השלחן בשבת (צח) להבריח (צט) הזבובים כיון (ק) ולצורך חתכו עשאו כלי גמור:

(16) משנה ברורה סימן ע"י סעיף קטן טו

כתב הט"ו אחזקל שמל בו בשבת אין לטלטלו אחר המילה דהא מוקצה הוא מממת חסרון כ"ס דהא אדם מקפיד שלא להשתמש בו דבר אחר ודלא בהמקילין לטלטל אותו מטעם דאין מוקצה לחצי שנה דהא בין השמשות ג"כ היה מוקצה מממת חסרון כ"ס ואין לטלטלו או לשום דבר וע"כ אע"פ שעומד למחר למלאכת מילה מ"מ אחר גמר צורך שלו חוזר לאיסור לטלטול של בין השמשות ע"כ יניעו בלוחו חדר שהוא מל שם והמ"א בסיון של"א סק"ה מסכים עמו ג"כ בעיקר הדין אך דעתו שיש להחמיר שצדו שהאזמול בידו לא יניחו מידו עד שיניחו במקום המשתמר או שיליכנו לניחו דכל מוקצה שהוא בידו מוטלטלו לאזיה מקום שירצה וכדלעיל בסיון ש"ה ס"ג. ואם הוא ג"כ פורע וצריך להניח האזמול מידו כתב הא"ר שיקבל אחר מידו, והוא יוליכנו שם למקום המשתמר. ומ"מ נדיעבד אם הניחו מידו ויש חשש שלא יגב שם מלמד הא"ר דיש לסמוך על רמ"א וש"ך דסוגרין דמומר לטלטלו והציאו החכמת אדם בהלכות מילה:

(17) רמ"א אורח סימן טו סעיף י"א

הגה ומומר (ג) להעמיד (יא) ענפי אילנות במים בשבת ובלבד שלא יהיו בהם פרחים ושושנים שהם נפתחים מלתוחים המים (מהרי"ל)

משנה ברורה

(ג) להעמיד ענפי אילנות. שקוצצין בימות החמה לשמות בהן ב"ת [מהרי"ל] ור"ל שהוכנו (מו) מאתמול לכך אבל קחם ענפי חופן היו מוקצה:

הלכות ראש השנה (18)

תקצו וכו סעיף אחד:

א "לאחר התפלה (א) מריעים תרועה גדולה בלא תקיעה: הגה יש מקומות נוהגין לחזור ולתקוע (ב) ל' קולות (מנהגים ישנים) ולאחר שילאו בזה טוב (א) [א] (ג) אין לתקוע עוד (ד) במס'

משנה ברורה

(ג) אין לתקוע עוד וכו'. דכיון שא"ל היו

ככל שאר יו"ט שאסור לתקוע משום שבת. ועיין בט"ו שדעתו דיו"ט של ר"ה (ג) אינו דומה לשאר יו"ט בה (ד) אבל רוב האחרונים הסכימו לאסור כדברי הרמ"א. ולענין לטלטול (ה) לכו"ע שרי כל היום דהא ראוי לתקוע בו להוציא אחרים שלא ילאו עדיין: